



KOMMUNAL- OG  
MODERNISERINGSDEPARTEMENTET

# Byene og regionene rundt

Ekspedisjonssjef Hallgeir Aalbu

Byregionprogrammet, 18. mars 2014

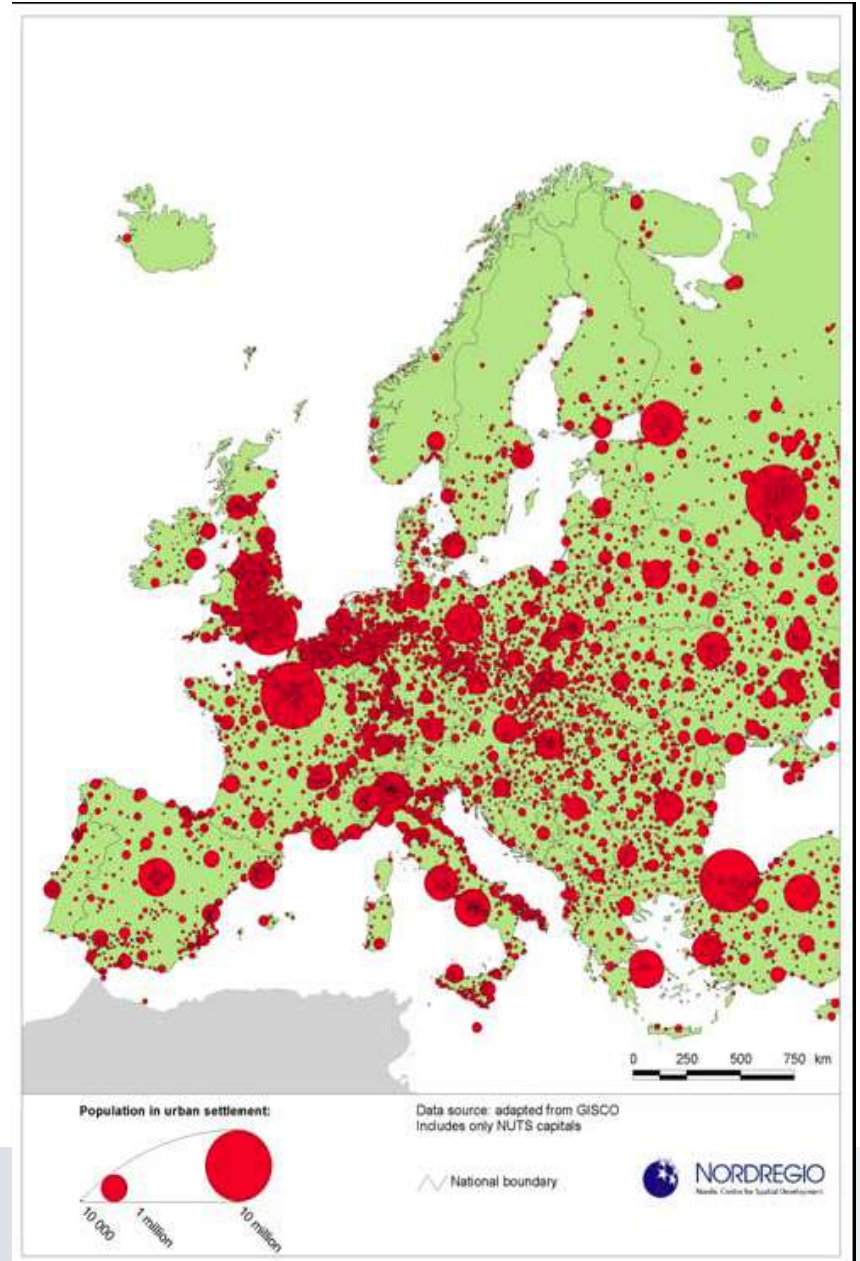
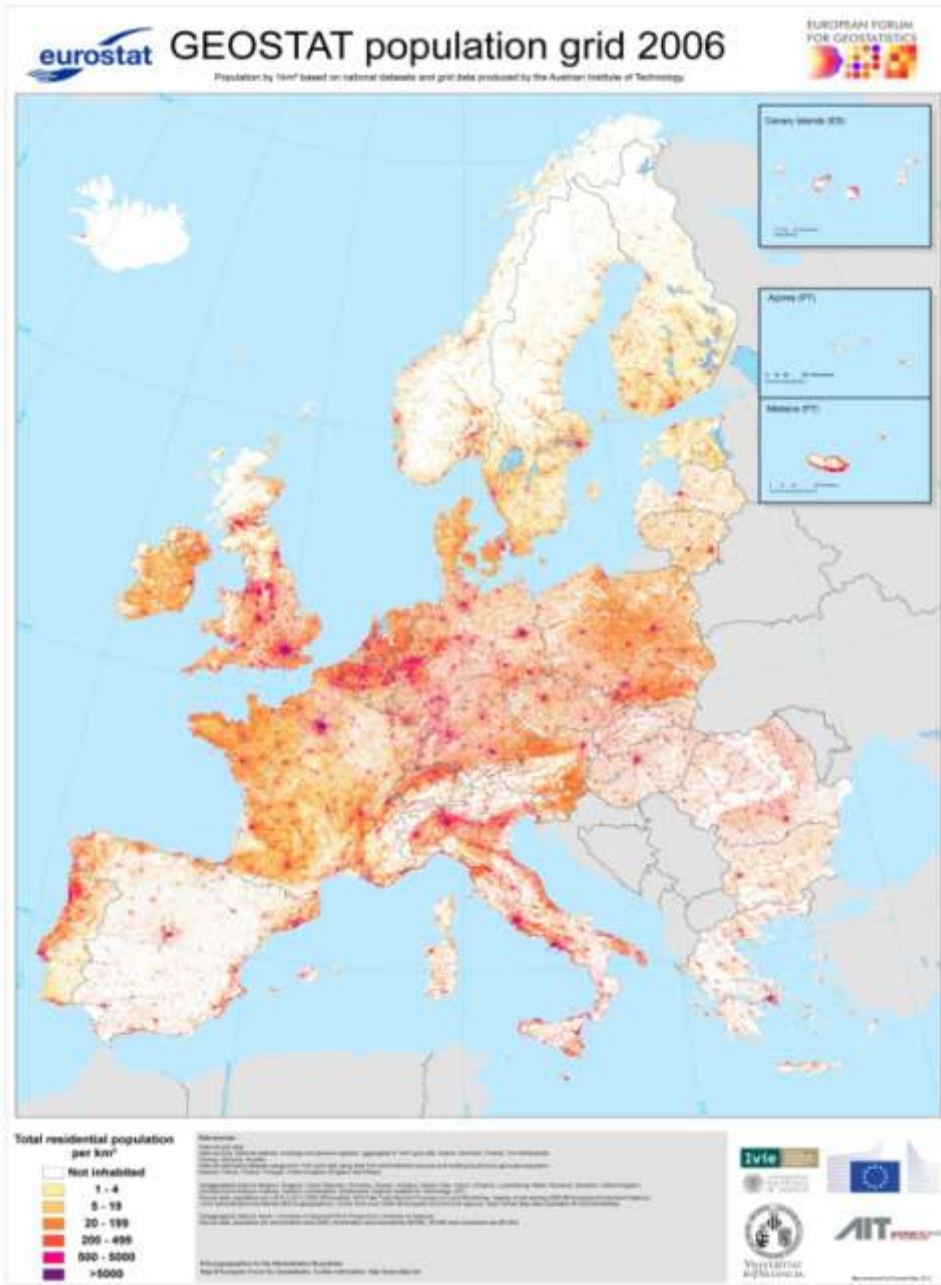


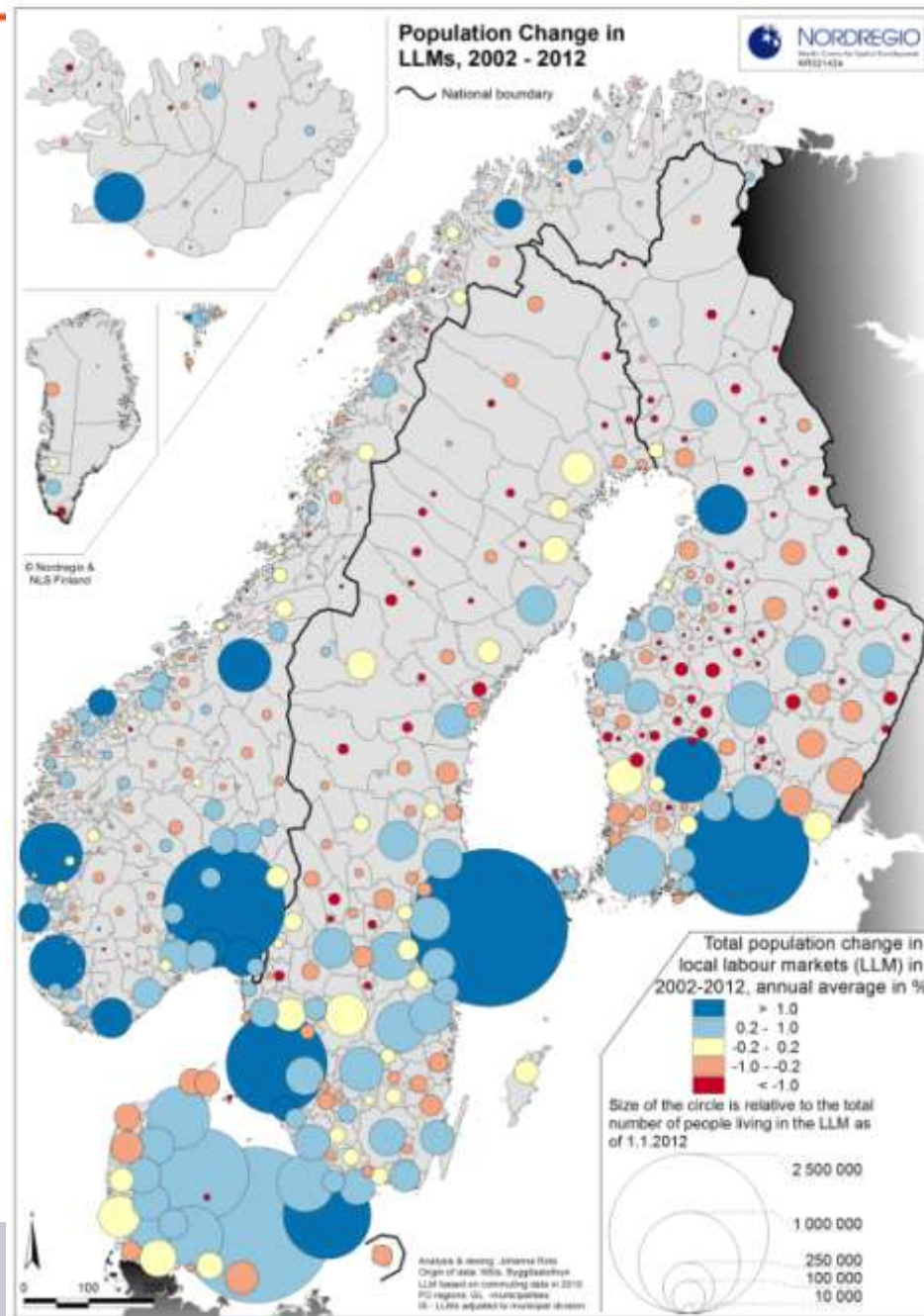


# Disposisjon

- Om bystruktur og byvekst – hva planlegger vi for?
- Trekker hovedstaden med seg resten av landet? Trekker byene med seg sine omland?
- Hvilke mekanismer overfører vekst fra ett sted til et annet?
- Hvordan utnytte mekanismene gjennom planlegging og samarbeid?

# Lav befolkningstetthet, svak bystruktur



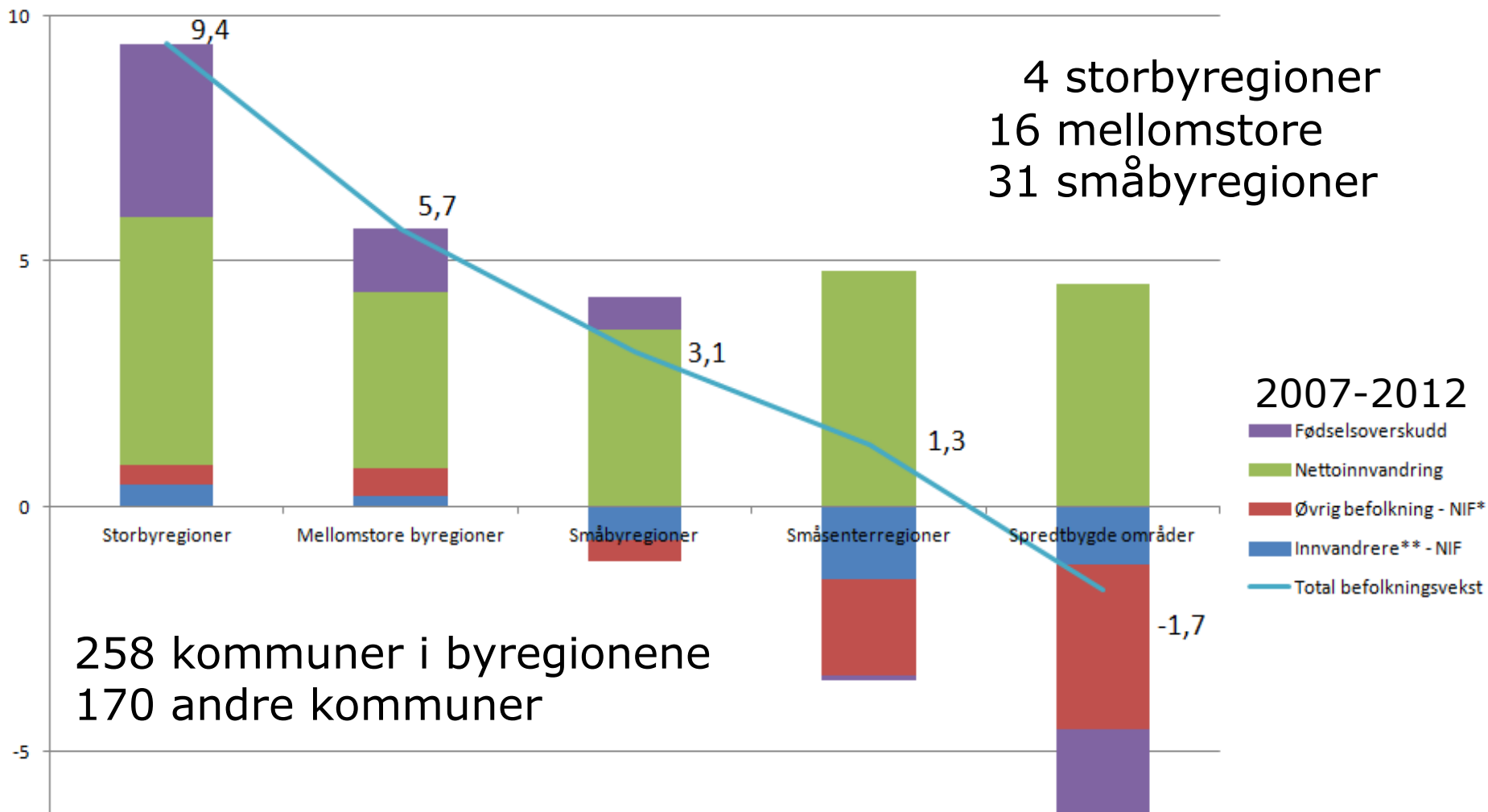


Sentralisering  
 pågår, i hele  
 Norden

I Norge vokser de  
 fleste arbeids-  
 markedetsregionene,  
 også mange små

Mer balansert enn i  
 resten av Norden

# Nettoinnvandring og fødselsoverskudd gir befolkningsvekst i norske byregioner



258 kommuner i byregionene  
170 andre kommuner

\*NIF=Netto innenlandsk flytting  
\*\* Inkl. norskfødte med innvandrerforeldre

# Er veksten nødvendigvis sterkere i sentrum enn i omlandet?

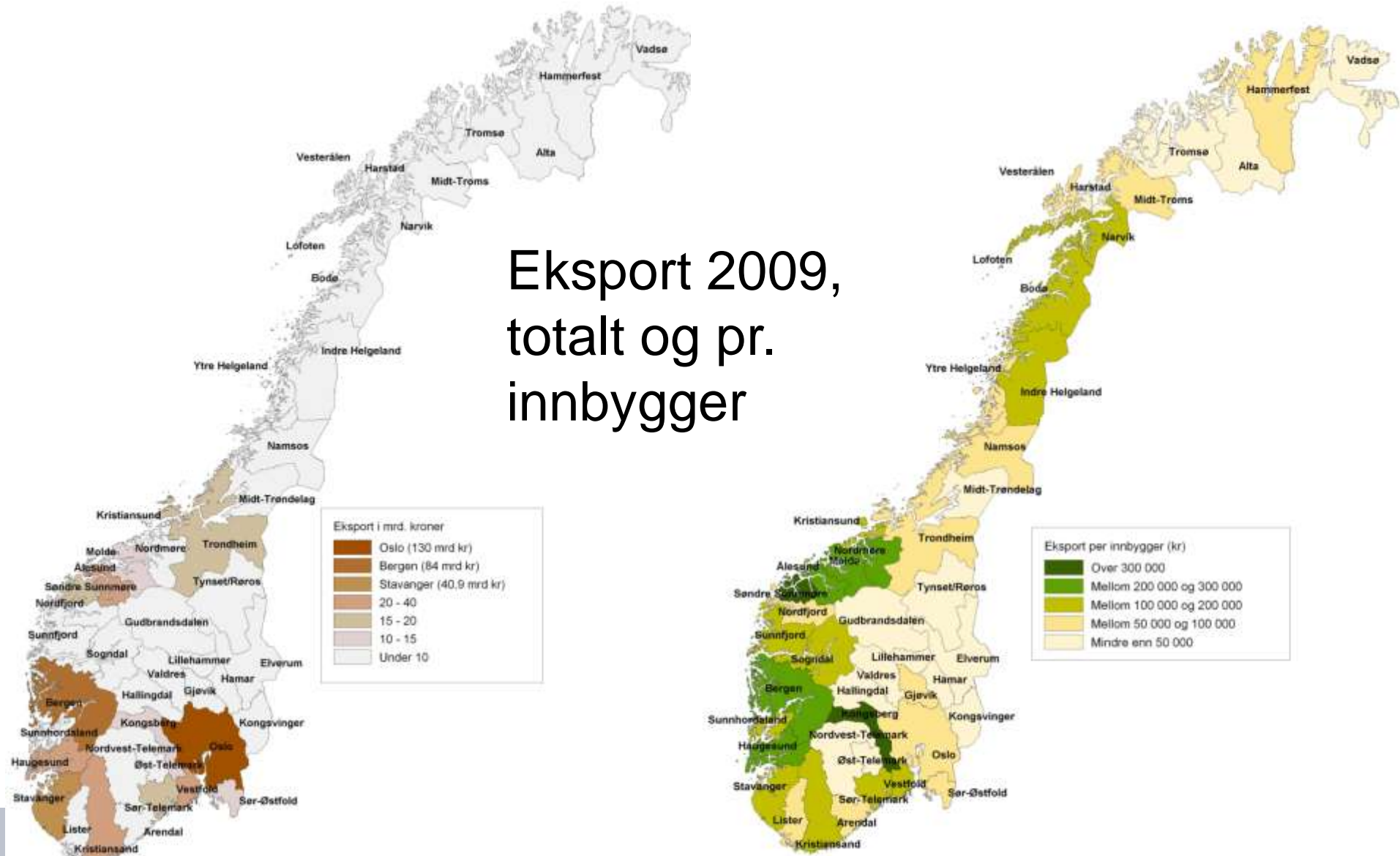


- Befolkningsveksten er oftest høyere i hovedsteder enn i resten av landet, men befolkningen vokser sterkere i andre byer.
- Den økonomiske veksten er vanligvis større i landets nest største by enn i hovedstaden.
- Landsbygda vokser sterkere enn byregionene i mange land.
- Nye investeringer i forskning og humankapital gir større avkastning i andre byer enn i hovedstaden (i mange land).

Kilder: OECD og ESPON

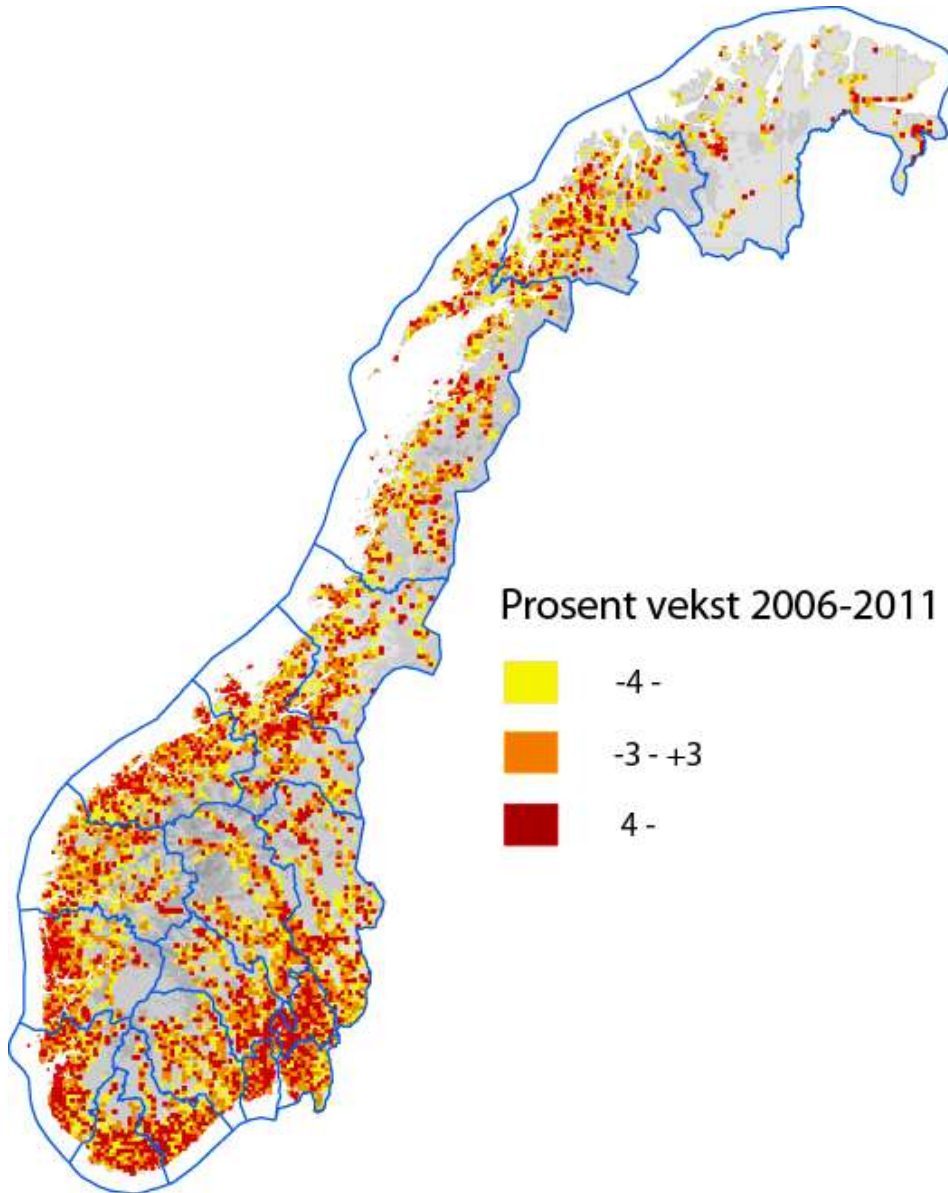
# Spesialisering og gjensidig avhengighet

Eksport 2009,  
totalt og pr.  
innbygger



# Befolkningsvekst 2006-2011

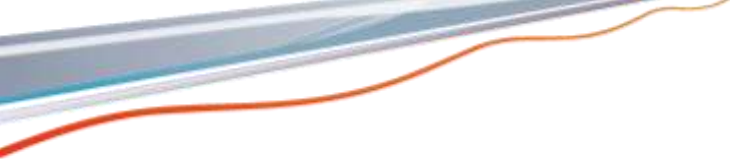
- Mosaikk – det er områder med vekst og nedgang overalt i landet
- Størrelsen på arbeidsmarkedet bestemmer utviklingen på det enkelte sted



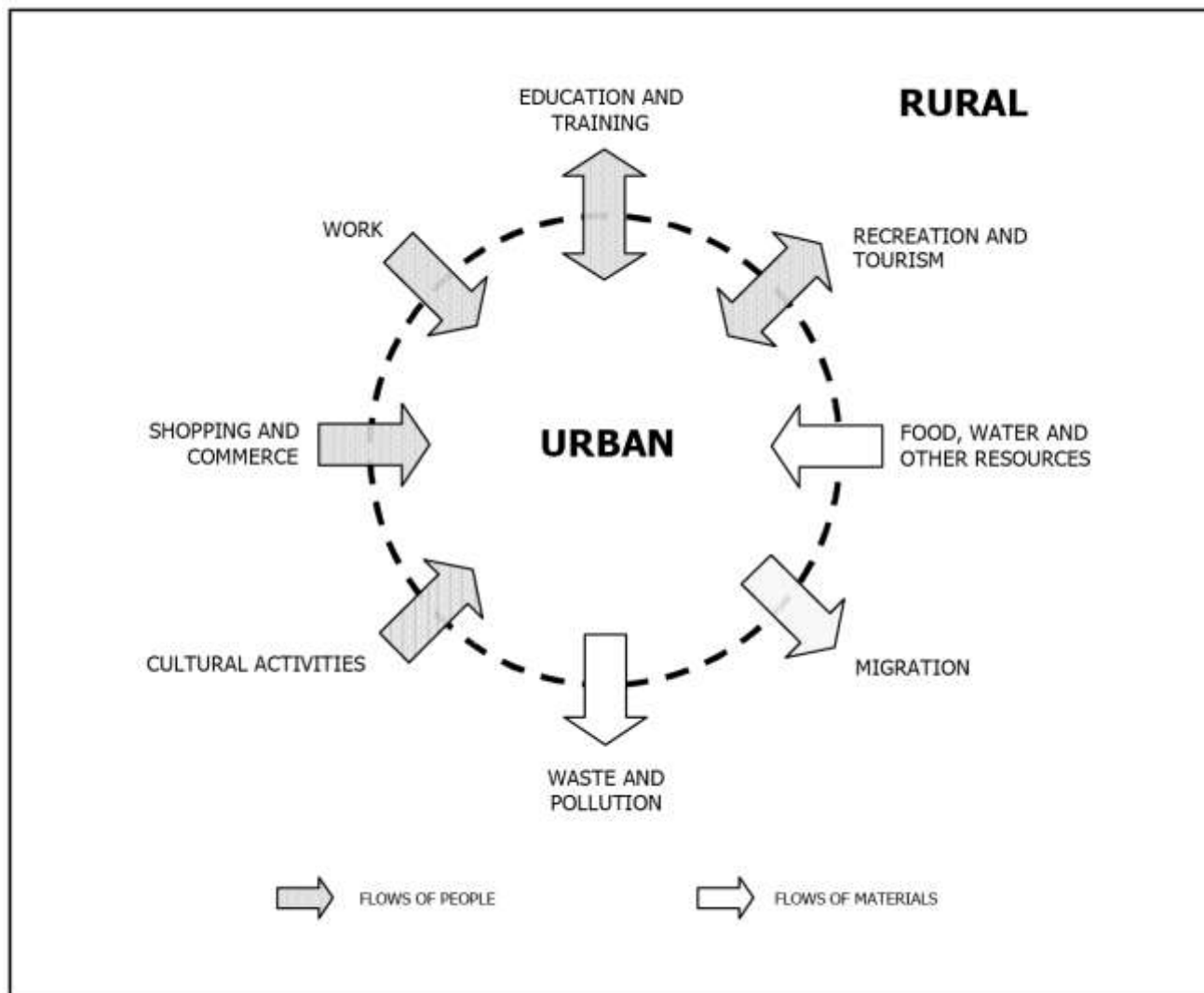


# På hvilke måter er byene motorer for sin region?

- En motor bruker energi for å skape bevegelse
  - Henter byen energi fra seg selv og skaper vekst for hele regionen?
  - Eller kan det være motsatt, dvs. at energien hentes fra omlandet og skaper vekst i byen?

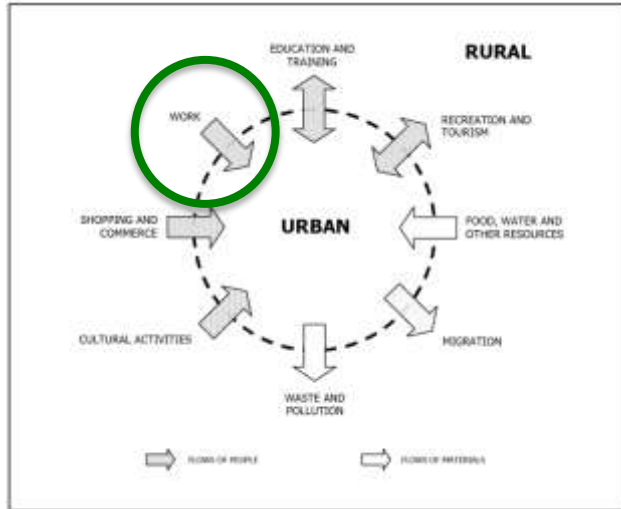
- 
- Vekst i hovedstaden som fordeles til andre gjennom skatter og subsidier?
    - Osloregionen har verken størst befolkningsvekst eller størst eksport pr. innbygger
  - Gjensidig avhengighet mellom produksjon og tjenester
    - ... men det er lettere for industrien å finne en ny bank, enn det er for banken å finne en ny industri

# Relasjoner mellom sentrum og omland

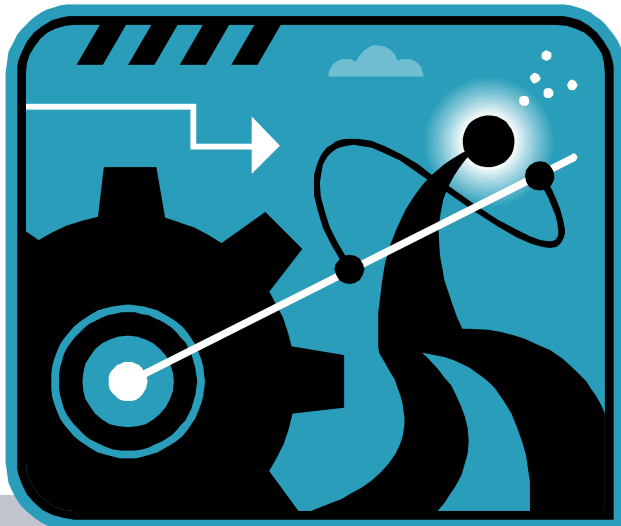


Kilde: Nadin and Stead, 2000

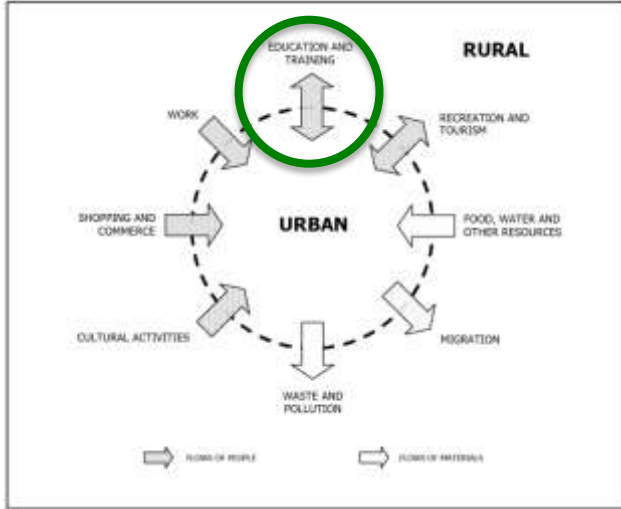
# Arbeidskraft og næringsliv



- Kvalifisert arbeidskraft
  - Regionen som helhet har arbeidskraft med rett kompetanse
- Pendling
  - God tilgjengelighet (veier og kollektivtransport)
- Forbindelser mellom bedrifter
  - Sterke regionale nettverk, underleveranser
- Tjenestemarkedet
  - Håndverkere, transporttjenester



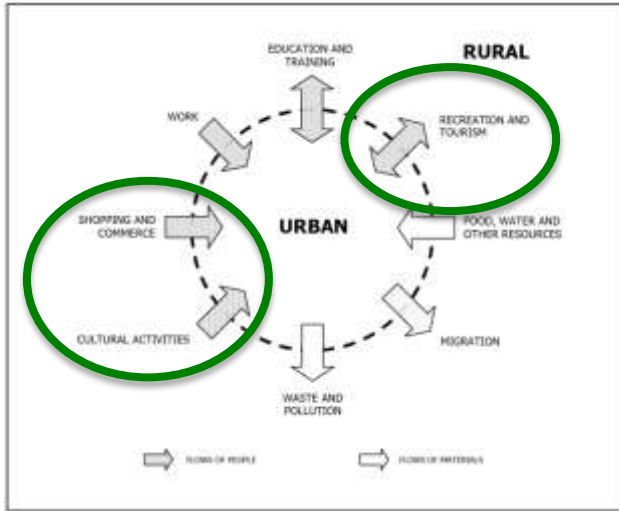
# Utdanning og kompetanse



- Utdanningskapasitet
  - Geografisk konsentrert og tematisk spesialisert
  - Lokaliseringen viktig
- Utdanningens innhold
  - Utdanning som gir de ferdigheter som næringsliv og offentlig sektor trenger - i byen og i omlandet
- Muligheter for kompetanseløft
  - Det er liten geografisk mobilitet blant voksne. Etter- og videreutdanning er viktig



# Handel, rekreasjon, fritid, reiseliv



- Hele regionens tilbud brukes av hele regionens befolkning
  - Handel og shopping
  - Kultur
  - Natur og friluftsliv
- Jo større, desto mer spesialisert
  - Folk reiser lengre og omlandet blir geografisk større
- Reiseliv
  - Spesielle attraksjoner lokker langveis besøkende



# Er sentrum-omland gammeldags?

## Vi tenker

- Handel og markedsplasser
- Utdanning
- Arbeid
- (Nær-)rekreasjon
- Naturresurser

## Vi gjør

- E-handel
  - E-learning
  - Teleworking
  - Second Life
  - Ukependling
  - Weekend-reiser
- E-world
- Hypermobility



# Sammenhenger innen byregioner

- Tidligere storbyprogrammer viser at byene oftest er seg selv nok...
- ... samtidig som byene bruker motor-metaforen som argument for regional sentralisering
- Når er sentrums vekst til fordel for omlandet? Hvordan kan vi spre veksten lengre ut?
- Hva kan vi gjøre for at det blir resultatet?





# Konklusjon

- Byene vokser, fremst pga. fødsels- og innvandringsoverskudd
- Byveksten bør ses i en regional sammenheng
- Utfordringen er å få til en byutvikling til fordel for hele regionen



KOMMUNAL- OG  
MODERNISERINGSDEPARTEMENTET

Takk for oppmerksomheten!

